

Arbets- och företagsnämndens synpunkter på betänkandet SOU 2022:17 En modell för att mäta och belöna progression inom sfi

Utbildningsenhetens bedömning

Utredningen föreslår att ett bedömningsinstrument ska införas som dels ska användas för utvärdering och slutsatser på gruppnivå och därmed som underlag för resultatbaserad ersättning till anordnare, dels användas som ett lärverktyg. Utbildningsenheten anser att mätning av elevers progression är en bra komplettering till betyg och det har också gjorts för elever i Nackas grundskolor och gymnasieskolor. Men, utbildningsenheten anser att det finns alltför många negativa aspekter med utredningens förslag för att Nacka kommun ska kunna ställa sig bakom det. Utbildningsenheten anser inte att ett komplicerat system för resultatbaserad ersättning till anordnarna kommer att lösa grundproblemen med låg andel behöriga lärare och lång genomströmningstid.

I den så kallade KLIVA-utredningen (2020:66) föreslås att ett nationellt stödmaterial tas fram i syfte att verka för en mer likvärdig och kvalificerad undervisning baserad i en bedömning av progression. För att bland annat underlätta denna bedömning föreslås en fastställd kurstid och verksamhetspoäng för sfi. Utredningen visade också på att knappt en femtedel av sfi-lärarna har den formella kompetensen för att göra kvalificerade språkliga bedömningar. Det finns alltså ett omfattande kompetensutvecklingsbehov för sfi-lärarna. Dessa förslag från KLIVA-utredningen har inte realiserats.

För elever som studerar svenska för invandrare, sfi, på kurserna B, C och D är nationella prov obligatoriska att genomföra. De nationella proven är ett viktigt bedömningsunderlag för lärarna. Utredningens förslag innebär att ytterligare prov ska utformas, administreras och genomföras. Det finns en pedagogisk svårighet med att motivera elever och lärare att genomföra ytterligare prov och få eleverna att förstå att proven har olika funktioner. De nationella proven syftar till slutsatser på individnivå och det föreslagna progressionstestet till slutsatser på gruppnivå. De nya proven ska med andra ord inte vara betygsgrundande, utan enbart underlag för resultatbaserad ersättning.

Det finns en risk att provtillfällena utöver de nationella proven kan innebära att tid för undervisning får stå tillbaka för tid till förberedelse på genomförandet. Det finns också en risk för provtrötthet.

Kommunerna ska ansvara för progressionstestens genomförande, vilket innebär en omfattande administration med att såväl tillhandahålla lämplig personal som lämpliga lokaler. Den personal som ska vara oberoende övervakare på proven måste till exempel ha god IT-kompetens och annan personal ska ha pedagogiska kunskaper. Det kan också antas att det kommer att krävas språkstöd.

De anordnare som lyckas bäst med sina elever samt de som har sämst resultat ska erhålla statsbidrag vilket är tänkt att användas till att utveckla verksamheten. Riksrevisionens har i en granskningsrapport från 2017 bland annat gjort den samlade bedömningen att systemet med riktade statsbidrag inom skolområdet inte fungerar väl för att stödja huvudmännen i deras skolutveckling. Utbildningsenheten konstaterar att det kommer bli svårt för anordnare av sfi att få en långsiktighet i utvecklingsarbetet då det föreslagna statsbidraget ska fastställas för ett år i taget.

Utbildningsenheten anser att det är mer effektivt att öka kvaliteten i utbildningen genom att realisera flera av KLIVA-utredningens förslag; satsa på ett nationellt stödmaterial och på kompetensutveckling för obehöriga sfi-lärare än att utveckla ytterligare ett provsystem som i sin utformning kommer att kräva omfattande resurser såväl i uppbyggnadsskedet som när progressionstestet är driftsatt.

Utbildningsenhetens förslag till synpunkter

Utbildningsenheten föreslår Arbets- och företagsnämnden att lämna följande synpunkter:

Utredningens olika förslag innebär många fler negativa aspekter än positiva och Nacka kommun kan därför inte ställa sig bakom förslagen utan avstyrker samtliga. Nacka kommun anser i stället att flera av KLIVA-utredningens förslag bör realiseras. Sammanfattningsvis anser Nacka kommun att:

1. Skolverkets uppdrag att digitalisera de nationella proven ska även omfatta sfi.
2. De nationella proven i svenska för invandrare ska även omfatta A-kursen.
3. SCB får i uppdrag att ta fram en mervärdesmodell som justerar för faktorer utanför utbildningsanordnarens kontroll, och mäta elevernas progression utifrån resultaten på de nationella proven. Modellen ska inte vara grund för resultatbaserad ersättning.
4. Kompetensutveckla obehöriga sfi-lärare så att de kan göra kvalificerade språkliga bedömningar (i enlighet med förslag i KLIVA-utredningen).

5. Ett nationellt stödmaterial tas fram för att verka för en mer likvärdig och kvalificerad undervisning baserad i en bedömning av progression (i enlighet med förslag i KLIVA-utredningen).
6. Fastställa en kursid och verksamhetspoäng på samtliga sfi-kurser (i enlighet med förslag i KLIVA-utredningen).